

ACADEMIA FILM OLOMOUC 2001**NA CESTĚ.../ON THE ROAD... 22. – 26. 4. 2001****Academia film Olomouc vykročil do 21. století**

Letošní v pořadí již 36. ročník Academia filmu Olomouc ukončil své putování na cestě do 21. století ve čtvrtek 26. 4. v olomouckém kině Central, kde proběhlo jeho slavnostní zakončení s vyhlášením výsledků soutěže a předáním cen. Slavnostním zakončením letošního festivalu, v jehož rámci vystoupila se slovy uznání také rektorka UP prof. J. Mačáková, provázeli D. Vojnarová a předseda mezinárodní poroty AFO 2001 režisér M. Stoll.

Velkou cenu Academia filmu Olomouc mezinárodní porota udělila filmu *Údolí / The Valley* (Velká Británie 1999) režiséra **Dana Reeda** „za působivé a pravdivé vyprávění o lidské intoleranci na pozadí konfliktu v Kosově“.

V kategorii A udělila porota **Cenu za dokumentární pořad** dvěma filmům: za „výjimečnou vypravěčskou schopnost přiblížit obyčejnost života a stárnutí“ si ocenění odnesl film *My, chlápci / Us Boys* (Severní Irsko, Velká Británie 1999–2000) režiséra **Lionela Milla**; za „sugestivní a promyšlené představení přezívajícího mýtu“ získal cenu rovněž snímek **Fredericka Bakera Stalin – rudý Bůh / Stalin – Red Got** (Velká Británie, Rakousko, 2000).

Porota dále udělila cenu v kategorii B – **Cenu za vědecký, populárně vědecký a vzdělávací program** filmu *Dobrodružná medicína – nové směry v očním lékařství / The Adventure of medicine Enhanced Vision – New Directions of Ophthalmology* (Německo, 2001) režiséra **Andrease Neuhausa** za „vstřícné a exaktní vysvětlení složitých soudobých lékařských metod“.

Clive James – hvězda letošního festivalu

Hvězdou letošního ročníku AFO 2001 byl bezesporu **Clive James** – novinář, dokumentarista, televizní kritik a scénárista, romanopisec, básník, autor esejů... Popularitu, jejíž ozvěny dolehly i do našich zeměpisných šířek díky televizním obrazovkám, mu přinesly zejména jeho dokumenty ze světa úspěšných a známých celebrit a snímky cestopisného charakteru *Pohlednice z...*, to vše obdařené nevšedním smyslem pro ironický náhled i laskavý humor. Návštěvníci festivalu měli v rámci nesoutěžních projekcí možnost nejen zhlédnout některé jeho dokumenty (*Clive James a Mel Gibson*, *Clive James a supermodelky*, *Clive James: Pohlednice z Havany*), ale zúčastnit se setkání s „živým“ *Clivem Jamesem* hned první den festivalového dění v olomouckém Divadle hudby. Podle nadšených ohlasů těch, kteří se ještě do přeplněného sálu vešli, lze jen litovat ty, kterým se této příležitosti využít nepodařilo... Mohou se však těšit na další tuzemské setkání s *C. Jamesem*, i když zprostředkované televizní obrazovkou: po zjištění, že *C. James* přijíždí díky AFO 2001 Českou republikou, přiměl *M. Eben* tuto nepřehlédnutelnou osobnost k návštěvě své Plovárny...

-red-, foto -tj-

V kategorii C udělila porota **Cenu za multimediální vzdělávací program** multimediálnímu programu *Slavní generálové 20. století* (Velká Británie, výrobce Marshall Media – anglická verze, Jimaz s. r. o. – česká verze, 2000) za „zprostředkování historického kontextu světových válek prostřednictvím předních osobností vojenské historie“.

Za „obsažné přiblížení existence dvojí kultury v totalitním režimu“ získal **Zvláštní cenu Ewalda Schorma za pořad o umění snímek režiséra Petra Slavika Zápisky z podzemí / Notes from the Underground** (Česká republika, 2000).

Porota dále doporučila udělit **Cenu primátora města Olomouce filmu Den ukrytý v kabelce / The Day That Vanished into the Handbag** (Německo, 2000) režisérky **Mariony Kainzové** za „intimní pohled do stárnoucí duše a osamocené duše“.

Snímku *Stav obležení / The Besieged Castle* (Česká republika, 2000) režiséra **Karla Žaluda** doporučila porota udělit **Cenu Nadace „Nadání Josefa, Marie a Zdeňky Hlávkových“** určenou studentskému filmu, za „originální a svěží přístup ke komerci našeho světa“.

Chci, aby měl festival evropskou úroveň

Vyhlášením výsledků a předáním cen skončil ve čtvrtek 26. 4. mezinárodní festival dokumentárních filmů a multimediálních pořadů Academia film Olomouc. O tradiční bilanční rozhovor jsem požádali ředitele festivalu AFO **PhDr. J. Schneidera**:

Před zahájením letošního festivalu Academia filmu Olomouc bylo avizováno několik změn, které měly za cíl zatraktivnit festival a přiblížit ho více veřejnosti. Stalo se?

Stalo se. Co se týče návštěvnosti, tu budeme muset ještě vyhodnotit. Sice se prodávaly lístky, ale někteří měli volné vstupenky. Obecně se návštěvnost pohybovala v mezích normálu; někde byla mizivá, někde bylo narváno. To patří k věci. Něco je atraktivnější, něco se jeví méně atraktivní. Tím pádem ale divákům unikly zajímavé snímky. Program festivalu byl nepochybně atraktivnější.

Jak hodnotíte spolupráci s Vlastivědným muzeem, Divadlem hudby a olomouckými kiny, kde letos probíhaly projekce?

Nejlepší spolupráce byla s Divadlem hudby, kde jsou zvyklí pořádat projekce. S Muzeem umění taky nebyly v zásadě problémy, jen si nějak popletli termín a na ten náš týden naplánovali nějaké akce. Některé semináře tak musely být přesunuty jinam. V případě Vlastivědného muzea jsem bohužel zjistil, že za ta léta, co jsme tam nebyli, se jeho technický stav zhoršil. Přitom Václavkův sál je naprosto ideální pro projekci menšinových filmů, ale ta technika je tam neošetřená. Nikdo se tím nijak zvlášť nezabýval. My jsme jim nabízel k odprodeji promítačky, které jsou v podstatě nepoužité, což odmítli. Jinak jsem byl spokojen s tím, jak vypadal velký sál, kde bylo video fórum a mediá forum.

Porota udělila také **zvláštní cenu filmu Den pro Zinat / Zinat, Special Day** (Irán, 2000) v režii **Ebrahima Mokhtari** za „důležitý a nový náhled na problém ochrany lidské důstojnosti“.

Studentská porota ve složení *M. Balák, P. Bednařík, M. Grass, M. Horňák, P. Klár, I. Miřková, K. Ondra, P. Peč, A. Procházková, J. Ražnok, L. Straková* a *M. Vávrová* udělila **Studentskou cenu** dvěma filmům: snímku **režisérky Olgy Sommerové Zábradlí / Theatre on the Balustrade Prague** (ČR 2000) za „přesné vystižení podstaty fenoménu Divadla Na zábradlí a za citlivý přístup k tématu“, a snímku **Homo sapiens 2000** (ČR 1999) režiséra **Jakuba Sommera** za „pozoruhodné ztvárnění osudů výrazných individuí současné Prahy a jejich nevšedního pohledu na svět na přelomu milénia“.

V závěru slavnostního ukončení festivalu převzala za nepřítomnou *Agnes Vardovou* **Cenu za celoživotní dílo** zástupkyně Francouzského institutu v ČR *K. Fabreová* (na snímku vlevo), která v česko-francouzské verzi přečetla přítomným vzkaz francouzské dokumentaristky. Konečnou tečkou za letošním festivalem AFO 2001 byla závěrečná projekce dokumentárního filmu oceněné režisérky *A. Vardové Sběrači a já / Les Glaneurs et la glaneuse* (Francie 2000) promítaný v Olomouci – vzhledem k nevyjasněným distribučním právům pro ČR – zcela exkluzivně.

Předáváním cen se zúčastnili rektorka UP, děkani jednotlivých fakult, ředitel festivalu, primátor města Olomouce, zástupkyně Britské rady v Olomouci, zástupci firmy S.M.E. a Allianz pojišťovny, a. s., atašé iránského velvyslanectví a rovněž dva z autorů oceněných snímků – režiséři *K. Žalud* a *F. Baker* (rozhovor s nimi přinášíme na str. 11).

(Blíží informace o oceněných snímcích naleznete v jednotlivých číslech festivalového zpravodaje AFO/INFO a v katalogu AFO 2001.)

-red-
Foto -tj-

Jaký byl rozpočet festivalu?

Rozpočet byl milion a půl, což je více než loni. Podařilo se nám sehnat sponzory a doufám, že spolupráce s nimi bude pokračovat. Pořád je to ale málo na to, abychom mohli dělat některé standardní věci.

Kolik tvůrců přijelo do Olomouce svůj film představit?

Ještě jsem to úplně nevyhodnocoval. Určitě to bylo více než loni, hosté začali jezdit hlavně ze zahraničí. Soudě podle toho, jak jsem s nimi během festivalu mluvil, byl ohlas velmi kladný. Někteří tvrdili, že ve světě jsou festivaly dražší a je tam přitom méně filmů. A dali nám taky podněty, co by se ještě dalo v rámci festivalu dělat. To je ale otázka peněz.

V konfrontaci českých dokumentů se zahraničními je náš festival naprosto ojedinelý.

Hlavní hvězdou festivalu byl britský publicista a dokumentarista *Clive James*. Bylo těžké ho pro festival získat? Jaké byly jeho dojmy z festivalu a Olomouce?

To byl takový můj sen. Když jsem viděl jeho dokumenty v televizi, tak jsem si řekl: „Toho bych chtěl mít na Academia filmu.“ Jelikož chci, aby měl festival evropskou úroveň, tak jsem si říkal, proč bych to

Dokončení na str. 11

ACADEMIA FILM OLOMOUC 2001

NA CESTĚ.../ON THE ROAD... 22. – 26. 4. 2001

Festival má do budoucna obrovský potenciál

V závěru festivalu se podařilo zastihnout některé z přítomných autorů oceněných snímků. Režisér filmu *Stalín – rudý Bůh* F. Baker (na snímku uprostřed) ke svému ocenění mj. uvedl: *Jsem velmi poctěn získáním ceny na tomto festivalu, zejména proto, že téma mého filmu, Stalín, je bohužel něco, o čem lidem v této zemi není nutné nic povídat. Natočit film o člověku, jehož přítomností tato země trpěla, a dostat v této zemi rovněž cenu, je potvrzením toho, že způsob, jakým o něm bylo pojednáno, je správný. Pro mne osobně znamená ocenění tady daleko víc než jakékoliv ocenění v Americe, Kanadě nebo v Západní Evropě.*

Přijel jsem na tento festival, podíval se do katalogu a byl jsem překvapen, jak rekordním množstvím filmů, tak i jejich vysokou kvalitou. Jsou tady filmy jako *Udolf*, které jsou už docela slavné v celé Evropě. Tímto je to pro mě ocenění dvojitě. Festival je sice malý a vcelku neznámý, ale s takovými možnostmi má do budoucna obrovský potenciál. Chtěl bych také vyřídít poděkování od Anthony Walla z BBC a Franze Grabnera, jehož idea byla tím prvním při vzniku filmu. Ti zde bohužel být nemohou. Jsem ale velmi rád, že z Vidně mohli přijet jiní dva důležité lidi – Christian Maihofer, hlavní kameraman, který se mnou jezdil na průzkumy místa a který do práce vložil hromadu umu a úsilí, než je obvyklé. Druhým je Alexander Boboschewski, asistent kamery a operátor steady-camu, který udělal většinu důležité práce, zvláště v Moskvě, ve velmi mrazivých podmínkách.

Jak dodal kameraman filmu Christian Mehofer, realizaci filmového díla provázela řada technických komplikací: *Nebyla to snadná práce, protože jsme měli k dispozici velmi málo elektřiny. V Gruzii byla dostupná pouze jedna hodina elektřiny denně, protože je to opravdu velmi chudá země. A tak se naše práce podobala spíše opeře při svíčkách. Pamatuji si, jak jednou kvůli natáčení museli Frederick a produkční obcházet sousedy a půjčovat si petrolejové lampy, abychom vůbec mohli nasvítit scénu. Pracovalo s námi tehdy obrovské štěstí a musíme jim za to zpětně poděkovat.*

Na otázku, zda hodlá natáčet film o nějaké další osobnosti evropské politiky, F. Baker odpověděl: *Ne, hodlám prezentovat další novou postavu. Natočil jsem filmy o Stalinovi, Helmutu Kohlovi, Haiderovi, Václavu Havlovi... Naštěstí se od mého posledního filmu (*The Haider Show*) udála podstatná změna a můj film je v současnosti docela starý. Neustále se ale budu na Haidera soustřeďovat a budu neustále Haiderovy projekty monitorovat. Právě pracuji na projektu o rakouském židovském skladateli, který spolupracoval s židovským rabim, bude to film o židovském mysticismu. Vždycky dělám dva projekty zároveň. Nějaké téma politické a zároveň něco velmi kulturního, abych to vyvážil a příliš nezcytničtil ve svých představách o světě.*

-pb-
Foto -tj-

Dokument jako autorské stanovisko

Karel Žalud, který je posluchačem čtvrtého ročníku FAMU, získal na Academia filmu Olomouc ocenění již loni, a sice cenu studentské poroty za snímek *Holky z gymnázy*; letos porota doporučila udělit Cenu Nadace Hlávkových jeho snímku *Stav obležení*, charakterizovaný jako stylizovaný portrét obce *Karlštejn*, jako ironický a potuchlý pohled na mozaiku ze života karlštejnských podnikatelů, jejichž komerčně výnosné živnosti lemují tzv. Zlatou stezku počínaje parkovištěm a končící slovytým hradem. V rozhovoru pro Žurnál UP režisér charakteristiku doplnil: *Po tom martyriu v podhradí se dostaneme blíž ke hradu – na prohlídku Karlštejna – ale to už vlastně v tom zdejším disneylandu není důležité, vlastně ani ten Karlštejn není vůbec důležitý – oni tam stejně jezdí vlastně hlavně nakupovat...*

Ironický a demaskující úhel pohledu jste uplatnil i v loni oceněných *Holkách z gymnázy*. Je to pohled, který vás obecně nejvíc přitahuje?

Demystifikace a ironie – to je určitě pro oba filmy společné. Příští rok hodlám natočit v tomto duchu další film – bude se vyjadřovat k fenoménu mobilních telefonů... Ano, můj postoj je ironie – je to můj způsob vyjádření nedůvěry ke světu. Ale jsou i jiné, stejně podstatné přístupy a náměty.

Které?
Např.: právě jsem dotočil portrét architekta Housky, který je zas z jiného „ranku“ – takový „hodný“ dokument, meditativní, intimní esej a – doufám – i vnitřně naplněný portrét člověka, o němž se toho moc neví a který přitom v životě něco důležitého – pro mě vzrušujícího – dokázal a dosti svérázným způsobem to vymezil.

Jan Čulík se v průběhu festivalu vyjadřoval ke kvalitě dokumentů z produkce České televize se značným despektem – jaký je váš pohled?

Vyjadřovat se k něčemu v průběhu festivalu – to je přece ... I neprofesionalita je slabé slovo. Ale k České televizi: největší problém televizního dokumentu vidím v tom, jak v televizi dokumenty vznikají. Autoři a i dramaturgové, kteří jim jejich náměty schvalují, se nikdy nepatří „jak“, vždycky se ptají jenom „proč“. To znamená, že tím, co má být „táhem na bránu“, je obsah, ale málokdo se už ptá, jakou formu bude mít zpracování. Podle mého názoru je v tvorbě dokumentu naprosto dominantní složkou autorský přístup, bez kterého nemá smysl se vůbec nějak kreativně vyjadřovat. Rekl bych, že 70 % snímků vzniká v ČT podle vzoru: před kameru se

postaví zajímaví lidé, kteří ve dvou, třech polodetailech mluví a mluví, pak se natočí pohled z okna, záběr na psací stůl, jak někdo vchází a vychází ze dveří – a je z toho film. Ale to je metoda publicistického žánru, nikoli autorská záležitost režiséra. A tváří-li se to pak jako autonomní sdělení, musím se ptát nejen na to, o čem ten člověk točí, ale taky – jak to točí. Pro příklad – abychom zůstali u festivalu – týká to i filmu o *Plastic people*, který jsem tady viděl: celá je to postavená na mluvicích hlavách, archívních záběrech a na záznamu koncertu – a autor tam nic jiného nepřidává, zrovna u takové hudby, která by svou asociativností mohla implikovat svérázné filmové vyjadřování... Je to jedno z těch témat, která se nedají zkazit, protože jsou hrozně silná, ale taky se dají představit pouze v primitivní, informativní rovině.

Jaké jsou vaše další postřehy z těch několika festivalových dnů?

Předně bych chtěl ocenit seminář filmových škol, kterého jsem se tady zúčastnil. Mirek Grass, který jej zorganizoval, se podle mého názoru zasloužil o velmi chvályhodný počín, a to i přesto, že prý vlastně studuje na Katedře slavistiky, a nikoli dramatického umění...

Na druhou stranu mne popudilo, jak se tady zachází s filmovým dílem při projekcích. Představte si tu situaci: já se s tím filmem piplám, vymyslím efekty, tři měsíce pak tlačím na výrobu kombinované kopie, aby byla hotová a kvalitní – a pak přijde nějaký člověk a pustí vám to na promítačce, která promítá vlastně neumí! Při úterní projekci šel zvuk, ale nedalo se na to dívat, druhý den zase běžel obraz a nebylo nic slyšet. Takže jen těch pár nadšenců, kteří přišli v úterý i ve středu, viděli film, ostatní měli jen půlku. To je šílené. Jiný pán tady zase za mnou chodil v průběhu projekce, šly titulky a on se ptá: „Už můžu rozsvítit?“ Říkám: „Počkejte, pane, až to doběhne.“ A za chvíli znova: „Tak já už rozsvítím, ne?“ Říkám: „Tak to nechte doběhnout, proboha.“ A on: „Však jo, tak si řeknete, já pak rozsvítím...“ To je přece hrozně neuctivé, ten film přece musí doznít. Navíc – to není televizní publikum, to jsou přece lidi, kteří o ten konkrétní film skutečně stojí a které třeba zajímá, kdo to stříhal, kdo zvučil, kdo stál za kamerou...

V současné době píše K. Žalud také scénáře pro seriál *A je to*, jehož další díly se připravují, a natáčí pro Českou televizi cyklus miniportrétů *Černá a bílá*.

Rozhovor připravila

V. Mazochová
Foto -tj-

Chci, aby měl festival evropskou úroveň

nezkusil. Kontakt jsem získal prostřednictvím Jana Čulíka, ale ten ho osobně neznal, stejně jako já. Clive James se přes svého agenta ozval a hned slíbil účast.

Když přijel, bylo to tak fantastické setkání... Festivalem byl velmi nadšený, zahajovací koncert *Ivy Bittové* a *Hradištanu* byl pro něj beatifil, wonderful a fantastic. Zájem měl i o *Spátív* film. Uvažovali jsme, jaký mu připravit program, ale on si ho udělal sám. V pondělí dopoledne se díval na filmy, v úterý měl své projekce, setkával se s lidmi, se studenty. Chodil po antikvariátech, kde kupoval Masaryka a Beneše s tím, že se bude učit česky, což mu věřím, protože si velmi rychle zapamatoval česká slovíčka. Využil tady každou minutu, když se díval kolem sebe.

Skvělé bylo taky to, že jsme umožnili Marku Ebenovi natočit s Clivem Jamesem *Plovárnu*.

K cizojazyčným filmům je čten český překlad dialogových listin. Osobně si myslím, že to není vždy nutné a občas to působí spíše rušivě. Nehodláte tuto praxi omezit?

Dokončení ze str. I

To je otázka. Synchronní čtení není samozřejmě ideální, ale existují jen dvě možnosti. Buď se to bude dělat pomocí překladového zařízení, kdy bude mít každý divák vlastní sluchátka. To by mohlo být praktikováno i u českých filmů, které by byly tlumočeny do angličtiny. Druhá možnost je opatřit filmy českými titulky. Obojí je věcí peněz. Rozhodně ale nechceme diváky diskriminovat tím, že by filmu nerozuměli.

Zazněly výtky ohledně velkého množství filmů v soutěži. Bude výběrová komise příště přísnější?

Zřejmě ano. To množství způsobilo enormní zájem ze zahraničí, který nás do jisté míry odvedl od větší eliminace. Porota to přesto zvládla velice dobře.

Plánujete pro příští ročník nějaké další změny?

To nemůžeme ještě přesně říct. Samozřejmě – když festival procházím, vidím, co by se dalo udělat líp. Takže nějaké změny určitě budou.

Rozhovor připravila

A. Novobilská, foto -tj-

ACADEMIA FILM OLOMOUC 2001

NA CESTĚ.../ON THE ROAD... 22. – 26. 4. 2001

Na téma divadlo a film...

Už potřetí uspořádala Katedra teorie a dějin dramatických umění FF UP v rámci Academia filmu doprovodnou akci s názvem *Divadlo ve filmu a televizi*. V prvních dvou dnech (24. – 25. 4.) nabídli organizátoři v Centru Aletti pracovní projekce, během nichž představili nejrůznější podoby audiovizuální dokumentace divadla. V letošním roce se nabídnuté snímky vztahovaly k ústřednímu tématu *Svědectví, nebo legenda?*, kterým chtěli organizátoři upozornit na problematiku výpovědní hodnoty a využití audiovizuálních dokumentů v teatrologii.

V projekcích doprovázených odbornými lektorskými úvodami mohli diváci vidět například filmovou rekonstrukci jedné z nejslavnějších inscenací polského režiséra J. Grotowského (*Nezlomný kníže*) nebo unikátní pracovní záznam ze vzniku poslední inscenace další legendy polského divadla T. Kantora. České

dokumenty byly zastoupeny televizními snímky o Činoherním klubu a divadle Orfeus R. Vašíňky.

V programu druhého dne dominovaly neoficiální záznamy divadelních aktivit zastupujících v období normalizace sféru tzv. divadelního disentu, bytového divadla či divadelního undergroundu. Vedle amatér-

ských snímků, které mají význam především pro divadelní historiografii, neboť dokumentují oficiálně nereflexovanou linii divadelního vývoje (např. olomoucké Divadlo Bernardýn, Dny otevřeného dialogu v brněnském Divadle na provázku, polské bytové divadlo), mohli diváci zhlédnout i záznam bytových inscenací Vlasty Chramostové (na snímku). Pražská herečka i autor záznamů, kameraman Stanislav Milota, byli také hosty besedy, v níž téma bytového divadla přerostlo zákonitě v diskusi o demokracii, o současném divadelním kontextu i o nedávno vydané knížce hereččiných vzpomínek.

Třídenní akce vyvrcholila mezinárodní konferencí, na níž vystoupili teatrologové z Polska (B. Chojak a J. Fret z Výzkumného centra J. Grotowského ve Vratislavi, W. Dudzik z Varšavské univerzity) a z německých univerzit (A. Enghart z Mnichova a E. Ertel z Berlína), zástupci pražské teatrologie (V. Just a P. Pavlovský), brněnského centra dokumentace JAMU (A. Zábaj) a hostitelské katedry (J. Roubal, T. Lazorčáková, L. Ptáček, Z. Hudec). Mezi účastníky konference byli zástupci televizních studií, teatrologických pracovišť, studenti. Jednotlivé příspěvky zkoumaly vztah audiovizuálního záznamu a divadla jak z hlediska teoretického vymezení, typologie dokumentů (od reportáže, přes filmový fejeton až k inscenovanému dokumentu), tak z hlediska jejich praktického využití (možnost rekonstrukce pracovních postupů tvůrčí osobnosti, záznamu interaktivitu představení, analýzy inscenačních složek pro potřeby divadelní historie). Ryze divadelní pohled byl obohacen o konfrontační analýzu divadelního a filmového herectví (V. Just a P. Pavlovský), o filmologicky vnímaný obraz divadla jako překladu do jazyka jiného uměleckého druhu (L. Ptáček, Z. Hudec) nebo o provokativně traktovanou analogii záznamu divadla se záznamem sportovního utkání (E. Ertel).

*PhDr. T. Lazorčáková,
Katedra teorie a dějin dramatických umění FF UP
Foto -tj-*

Jeden ze seminářů, který proběhl v rámci doprovodného programu pod názvem „Taková jsme byli...! 24. 4. v Besedním sále Muzea umění, přilákal značný počet zájemců o diskusi „nad historickými kořeny české transformace“. Mezi hosty organizátora semináře P. Urbáška (na snímku vlevo) se objevili E. Mandler, M. Vaněk, J. Čulík – moderátor besedy, a dále V. Žák, K. Štindl, a P. Žáček.

-red-, foto -tj-

Seminář filmových škol, který proběhl 25. 4. ve filmovém sále FF UP, byl věnován problematice dokumentární tvorby studentů FAMU, VŠMU, filmových škol ze Zlína a Písku. Besedy se vedle studentů a autorů zúčastnili i někteří pedagogové, mj. i stála příznivkyňe AFO 2001 a výrazná osobnost české dokumentární tvorby O. Sommerová.

-red-, foto -tj-

Vize rozvoje České republiky do roku 2015

Dne 23. 4. 2001 se uskutečnil v rámci Academia filmu Olomouc seminář zaměřený na rozvojové příležitosti a ohrožení České republiky do roku 2015. Diskutovat přijeli k více než padesáti posluchačům pracovníci Centra ekonomických a sociálních strategií Fakulty sociálních věd Univerzity Karlovy (CESES), doc. F. Gál, DrSc. (na snímku), Ing. J. Dienstbierová a PhDr. P. Frič.

F. Gál nejprve představil CESES, který existuje teprve půl roku. Jeho posláním je rozvíjet teorii, metodologii a praxi zkoumání možných budoucností, identifikovat a analyzovat klíčové problémy České republiky. Pracoviště bude zpracovávat dílčí i souhrnné analýzy, vize a scénáře sociálního, ekonomického a politického vývoje České republiky v širším globálním, mezinárodním, bezpečnostním a ekologickým kontextu. Tím bude přispívat k identifikaci priorit a k odpovědné přípravě politických a správních rozhodnutí strategické povahy. To předpokládá stály veřejný dialog o těchto záležitostech mezi odborníky,

politiky, představiteli veřejné správy, občanského sektoru a občany samými. P. Frič a J. Dienstbierová představili první rozsáhlejší publikační výstup pracoviště, „Vizi rozvoje České republiky do roku 2015“ (nakladatelství Gutenberg Praha). První, nejrozsáhlejší část publikace se zabývá výchozím stavem, vývojovými trendy, ohroženími a rozvojovými příležitostmi České republiky do roku 2015. Druhá, stručnější část je věnována scénářům možného rozvoje ČR v příštích 15 letech. Základní tři scénáře tvoří: „Vítězné trhy (aneb Česká republika jako premiant liberalismu)“, „Institucionální přizpůsobení (aneb Česká republika – štika v evropském rybníce)“ a „Mírný pokrok v mezích dosaženého konsenzu (aneb Co je doma, to se počítá)“. Tyto tři obsáhlejší scénáře jsou doplněny čtyřmi tzv. „divokými kartami“ (stručný popis situace, jejíž pravděpodobnost uskutečnění je malá, ale pokud by nastala, zásadně ovlivní vývoj společnosti): Globální klimatické změny, Romská domobrana, Vítězství pokrokové strany ve volbách, Nenadálý útok. Během více než hodinové diskuse se mluvilo o dílčích aspektech „Vize“, např. ohrožení životního prostředí v globálním i národním měřítku, perspektivy rozvoje vědy a problematika „úniku mozků“ atd.

Myslím, že pro posluchače byl seminář zajímavý a užitečný a stejně tak bylo setkání přínosné i pro zpracovatele „Vize rozvoje ČR do roku 2015“, protože v diskusi získali kvalitní zpětnou vazbu (cenné připomínky a náměty). Je pravděpodobné, že díky úspěšnému zvládnutí semináře ve Olomouci se obdobné setkání členů Centra pro ekonomické a sociální strategie FSV UK s odbornou a laickou veřejností uskuteční i v dalších městech.

*RNDr. P. Nováček
Foto -tj-*

Rodinné modely v různých kulturách – tak znělo téma dalšího ze seminářů letošního festivalu. Zúčastnili se jej J. Štěpánková (na snímku), která přijela zastoupit J. Šiklovou, a také P. Whitaker a M. Fafejta (FF UP). Součástí besedy byla i projekce jednoho z dílů koprodukčního česko-francouzského cyklu Rodiny – Makhuwové.

-red-, foto -tj-

ACADEMIA FILM OLOMOUC 2001 NA CESTĚ.../ON THE ROAD... 22. – 26. 4. 2001

Vedle rozhodnutí o vítězích a poražených se členové mezinárodní poroty letos shodli také na některých doporučeních pro přípravu a organizaci příštího ročníku AFO. Jak v průběhu festivalu uvedl jeden z porotců – slovenský režisér D. Trančík, měla by výběrová komise festivalu v příštím roce postupovat při výběru soutěžních snímků analytičtěji a snížit jejich celkový počet; druhé doporučení poroty se týkalo formy ocenění tvůrců vítězných snímků, která by měla být podle názoru členů poroty doplněna také finanční odměnou. Tu může v současné době získat pouze laureát Ceny Nadace Hlávkových.

Na snímku tři členové letošní mezinárodní poroty (zleva) B. Kosecká, M. Štoll a J. Čulík, při posuzování letošních soutěžních snímků letošního festivalu v prostorách AVC.

-red-, foto -tj-

Nádvorní tereziánské zbrojnice se v průběhu festivalu proměnilo v příjemný koncertní sál pod širým nebem: v několika odpoledních a večerních vystoupeních se zde představily skupiny Black Uganda Choir, Chesed, Nadoraz a Natalika. Mezi vděčné publikum patřily nejružnější věkové kategorie...

-red-, foto -tj-

MINIANKETA

Při příležitosti zakončení Academia filmu Olomouc jsme položili představitelům Univerzity Palackého následující otázku:

Navštívil(a) jste filmovou projekci či některý z doprovodných programů letošního Academia filmu?

Doc. J. Blažek, CSc., děkan Právnické fakulty UP: Musím se přiznat, že kromě slavnostního zakončení jsem žádnou akci nenavštívil. Bylo to způsobeno jednak tím, že vrcholily volby děkana a pak v době konání Academia filmu probíhala na Právnické fakultě spousta akcí, na kterých jsem musel být přítomen.

Doc. J. Luska, CSc., prorektor UP: Bohužel jsem navštívil ne přímo umělecké akce, ale spíše doprovodné (místa, kde zasedala porota). Pokud mohu komentovat výběr filmů na zahájení a zakončení, tak mě oslovily více než ty loňské.

Ian Webster o tragédii v Omagh

Na letošním Academia filmu se v sekci Lidé kolem nás objevil snímek *Omagh – svědectví* (2000), natočený pro pobočku BBC v Severním Irsku. Film zpracovává ožehavé téma nekonečných ideologických rozepří v neklidné oblasti Severního Irsku. Pro vykreslení hrůzné tragédie, výbuchu bomby ve městě Omagh, si autoři zvolili osudy dvou dětí. Stephenovi střepiny rozdrtily ramenní kůstky a poranily nohu a Claire byla připravena o zrak. Reportér, střiháč a autor filmu, Ian Webster, odepsal na otázky ohledně vzniku filmu, podstaty krvavého sporu i účasti Liama Neesona:

Proč jste se začal zajímat o tragedii v Omagh? Byla to profesionální záležitost nebo váš osobní zájem? Kde vůbec je hranice mezi prací a osobními zájmy?

Tři roky jsem pracoval jako střiháč zpráv pro regionální BBC v Severním Irsku, načež jsem se rozhodl redakci opustit. Těsně před tím vybuchla bomba v Omagh. Navrhl jsem v BBC, že by mohl být natočen dokument, který by při prvním výročí tragédie (15. srpna 1999) seznámil diváky s průběhem léčení některých z obětí. Lidé z BBC řekli, že ten dokument chtějí a dodali: „Tak proč to nenatočíte?“ Nikdy jsem předtím nepoužíval profesionální videokameru, ale rozhodl jsem se, že ji použiji. Natačel jsem na malou digitální kameru během několika prvních týdnů, pak jsem si ale pořídil odpovídající televizní kameru, světla a mikrofony. Nejprve se tedy přišlo s nápadem a pak šlo jen o to, mít ty nervy, abych to natočil. Když mi celonárodní BBC řekla, že můj film berou, aniž by viděli jediný záběr, byl jsem vcelku nervózní. Nakonec to všechno vyšlo skvěle.

Co se týče vztahu profese/osobní zájem, přistupoval jsem k práci na profesionální úrovni, ale bylo nemožné, abychom se během natáčení nesblížili.

Mohl byste stručně popsat spolupráci Liama Neesona na projektu? Dočetl jsem se, že je katolík, což je jedna ze soupeřících skupin...

Ano, Liam Neeson je katolík. Ale je potřeba brát na vědomí, že problémy v Severním Irsku se týkají jak politických, tak sektářských záležitostí. Hodně katolíků i protestantů žije normálním poklidným životem. Konflikt je soustředěn převážně v chudších oblastech, kde se lidé s troškou naděje zapojují do bojových stran organizovaných teroristickými mafiánskými bossy.

Není pochyb, že množství zraněných bylo způsobeno okupováním Severního Irsku Británií před mnoha stoletími. Od nového rozpoutání konfliktu v šedesátých letech bylo zabito přes tři tisíce lidí – mezi nimi katolíci, protestanti, vojáci, policie, úředníci i teroristé. Od Belfastské mírové dohody v roce 1997 se přední katolíci (nacionalisté a republikáni) a pro-

testantští (unionisté a loajalisté) politikové snažili zřídit v Severním Irsku novou vládu. To znamenalo velké snížení paramilitantních incidentů IRA a loajalistů, ačkoliv militantní republikáni a loajalisté se nikdy násilí nevzdali.

Právě před měsícem běžela v televizi zpráva, že ústředí BBC v Londýně bylo ohroženo útokem skupiny, která se nazývá „Pravá IRA“. Útok byl způsoben odvysíláním pořadu, v němž byla uvedena jména teroristů odpovědných za bombový útok v Omagh. Naštěstí mnoho lidí, katolíků i protestantů, se snaží vyhýbat se politickým problémům a žít poklidným a mírumilovným životem.

Liam je z města Ballymena v Severním Irsku, a když jsem jej požádal, jestli by nemohl číst komentář, byl právě v polovině promočního turné k Hvězdným válkám. Vyjádřil obrovské sympatie k lidem zraněným bombou v Omagh. Nesmíme zapomenout, že bomba zabila protestanty, katolíky, Španěly, Iry i lidi ze Severního Irsku.

Stáli se z vás, Claire a Stephena přátelé na delší čas? Co dělají teď?

Ano, Stephen a Claire jsou mi přátelé. Stephen se těší ze značného úspěchu v závodech minikár, ačkoliv jeho rameno stále ještě není v pořádku. Claire dělá závěrečné zkoušky na střední škole a uvažuje o univerzitě. Nedávno uvažovala o tom, že si pořídí vodičino psa, který by jí pomáhal vyrovnat se se ztrátou zraku.

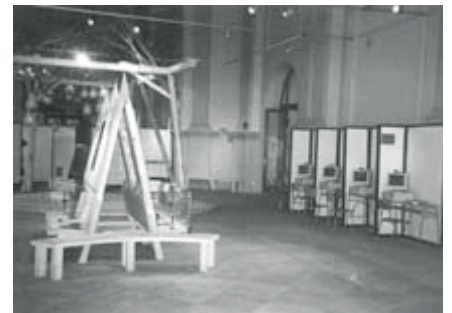
Emailový rozhovor zaznamenal a přeložil

P. Bednařík

Slavnostní zahájení AFO 2001, které se uskutečnilo 22. 4. v kině Metropol, bylo letos spojeno s benefičním koncertem na podporu Sdružení rodičů a přátel postižených dětí Jitro. V jeho rámci vystoupili I. Bittová a Hradišťtan včele s primášem J. Pavlicou (na snímku).

-red-, foto -tj-

Tradiční Mediaforum a Videoforum bylo letos umístěno v prostorách Vlastivědného muzea na nám. Republiky, kde probíhala také část projekce soutěžních snímků a prezentace CD-ROM. Po určitou dobu zde byly také vystaveny ceny pro vítěze letošního ročníku.

-red-, foto -tj-

Doc. R. Horák, CSc., prorektor UP: Bohužel ne. Byl jsem pouze na začátku a na konci. Jinak jsem byl v době konání mimo Olomouc. Nicméně už jsme se bavili o tom, že bude zapotřebí si některé filmy zapůjčit z archivu. Mě osobně nejvíce zajímá ten multimediální program.

Prof. J. Mačáková, CSc., rektorka UP: Bohužel ne. Jen zahájení a zakončení.

PhDr. T. Hrbek, kancléř UP: Viděl jsem zahájení a zakončení a filmy, které s tím byly spojeny. Navštívil jsem seminář Takoví jsme byli. Myslím, že publikum bylo vnímavé, besední sál byl narvaný. A pokud jsem nahlédl do dalších, tak konkrétně doprovodné program měly velmi slušnou návštěvnost.

Doc. M. Mašláň, CSc., prorektor UP: Já jsem viděl snímek na zahájení a ten dnes. Špátův film se mi líbil víc, ten dnešní byl moc rozvláčný.

Prof. J. Lasovský, CSc., děkan Přírodovědecké fakulty UP: Ne. Jen snímek v rámci zakončení.

-red-

ACADEMIA FILM OLOMOUC 2001**NA CESTĚ.../ON THE ROAD... 22. – 26. 4. 2001****Kontroverze, která vznikla na letošním Academia filmu, byla plodná**

Jaká měřítka používala při práci porota letošního festivalu Academia film Olomouc? Měřítka absolutní profesionality. Prvním předpokladem pro to, aby porota mohla hodnocený film brát vážně, bylo splnění základních profesionálních požadavků: obraz se nesměl třást, kamera nesměla bezúčelně a nervně třeštit po nejrůznějších předmětech v reálu, zvuk nesměl znít jako ze sudu, střih musel dodržovat základní principy logiky, fotografie či obrazy umělců, jimiž se film zabýval, musely být zaostřené, nesměly být snímány nakřivo nebo se v záběru nesměly objevovat reflektory osvětlovačů či mikrofony zvukařů. K žádným takovýmto chybám nedocházelo v žádných zahraničních filmech, jimiž byl festival obelán, i když byly třeba myšlenkově či originalitou zpracování tématu průměrné.

Je pravda, že filmový tvůrce má plné právo při zpracování svého tématu využívat i neobvyklých technik, pokud jsou v rámci struktury *funkční*. Bohužel tato zvláštní příznakovost nebyla nikdy u českých filmů využívána tak, že by byla inherentní součástí struktury díla. Ozvlášťující prvky filmového jazyka poukazovaly u těchto českých snímků rušivě vždycky někam ven, mimo strukturu, a narušovaly komunikaci, namísto aby jí napomáhaly.

Reknou to jasně: základní, bezpříznakovou pracovní metodou dobrého filmu je to, že natáčím-li s někým rozhovor, kameru musím mít na stativu, kamera musí být klidná a neodvádět od rozhovoru pozornost různými pohybovými neumělostmi či triky. Využiji-li ozvlášťující práci kamery, musím pro to mít opravdu dobré důvody. Ozvlášťující prvek musí být pevně a autenticky zabudován do celé sémantické struktury filmového díla.

Jde o skutečnosti, kterých si všimne každý nezaujatý pozorovatel s určitou praxí z filmové či televizní práce. Náhorně to vysvětlil v rozhovoru pro internetové Britské listy britsko-australský dokumentarista Clive James, který některé české filmy na festivalu shlédl. Například o filmu Domy života od Marie Šandové, který podle názoru poroty zkazila necitlivá, nervní kamera

Juraje Fándliho, se Clive James vyjádřil takto (Britské listy, 24. 4. 2001):

„Kameraman v tom filmu chtěl divákům silně sdělit, že je kameraman. To je vždycky špatné. Znamená to, že se kameraman vytahuje, aby dokázal, že je na místě. Pohibá kolem, transfokuje sem a tam, dělá to a dělá ono. Je to prostě, co kameramani dělají, pokud jim to nezatrhnete. Mně trvalo půl života, než se mi podařilo zajistit, aby byla veškerá práce kamery neviditelná. Kameramanům se to nelíbí. Je to totiž pro ně velmi obtížné. Musejí pracovat dvakrát tak intenzivně, aby se jim podařilo učinit práci kamery neviditelnou. Ale uvědomil jsem si třeba, že je-li objektiv příliš širokouhlý, zkresluje to obraz. A když zkreslíte obraz, divák si řekne, hele, tohle je nějaký stylizovaný záběr. A jakmile začnou uvažovat o tom, co je to za záběr, nevidají se na to, co je v tom záběru. Ten film o těch židovských hrbitovech by se měl používat ve filmové škole jako materiál k výuce, co je na něm špatného.“

Dále hodnotila porota objektivitu tématu a solidnost, originalitu a profesionalitu jeho zpracování. Velký dojem na ni udělaly především snímky z anglosaských zemí, jejichž autoři (viz hlavní cenou oceněný film Dana Reeda *Údolí* či cenou za dokumentární pořad oceněný film Frederica Bakera *Stalin – rudý Bůh*) prokázali kritický odstup od tématu a prezentovali na plátně konfrontaci nejrůznějších, často diametrálně odlišných názorů. Bylo na divákovi samém, aby si z nich utvořil vlastní názor. Mnohé české dokumentární filmy toto neuměly: jejich tvůrci se automaticky plně ztotožnili s názorem osoby, o níž natáčeli film, anebo divákovi oktrojovali vlastní, jediný správný, „autoritativní“ názor. Některé české filmy byly také „jenom jako“: jakoby předstíraly, že se zabývají určitým tématem, ale buď nechťely nebo nebyly schopny jít přímo a otevřeně k jádru věci. Namísto, aby analyzovaly jádro problému, se zabývaly okrajovými podružnostmi.

Porota také hodnotila myšlenkovou zaostřenost díla, schopnost soustředit se na téma, prezentovat ho divákovi dokonale, ucelenou a pevnou komunikativní

strukturou. Téma muselo být zpracováno zralým a objevným způsobem, a to v úplnosti, takže v divákově mysli nevyvolávalo žádné další znepokojivé otázky, jimiž by se filmař odmítl nebo zapomněl zabývat. Hodnotila také autentičnost filmů a míru intenzity obecné výpovědi o lidském údělu. U filmu *Údolí*, který dostal hlavní cenu, například diskutovala dost dlouho o jednotlivých záběrech vražedných scén, do jaké míry mohly či nemohly být předem naaranžovány pro kameru. Snažila se odmítnout všechno manipulativní a neautentické. V případě filmu *Údolí* došla většina poroty k závěru, že scény, o nichž se debatovalo, nemohly být uměle inscenovány.

Na festivalu se vyskytly tři kategorie filmů:

1. V první z nich byla převážná většina českých filmů. Byly to snímky, které valnou měrou nespĺňovaly základní profesionální požadavky, anebo se zabývaly třeba i vážnými tématy, ale nezaostřenou a myšlenkově nepořádnou formou anebo banálním způsobem. Některé filmy (například celá řada snímků s problematikou pronásledování židů za druhé světové války) byly i docela záslužné, jenže způsobem zpracování nepřidávaly k množství filmů, natočených po celém světě od války na toto téma, nic podstatného ani nového. Minimální počet českých filmů (nejlepší z nich, Slavíkův film o ruském undergroundu, jsme odměnili cenou) měl vysokou tzv. „production value“, obsahoval množství nových informací a byl pečlivě a profesionálně zpracován. Není náhodou, že na většině filmů, jimiž jsme na tomto festivalu dali ceny, pracovali jejich tvůrci po velmi dlouhou dobu. Tak například Frederic Baker, tvůrce cenou odměněného filmu *Stalin – rudý Bůh*, se přiznal, že na filmu pracoval *tři roky*. Pro české dokumentaristy je z toho zcela zjevné poučení: dobrý dokumentární film se nedá vyrobit za dva natáčecí dny.

2. V druhé kategorii bylo množství filmů ze zahraničí, vyrobených při dodržování základních principů profesionální filmařské práce, avšak jejich myšlenka byla buď banální, nebo byla neobjevně zpracována, anebo – a to se stávalo často – autor neměl dostatečné množství talentu či inteligence, aby dokázal udržet pevnou strukturu díla po celou dobu jeho trvání. Uvědomili jsme si, že hodinová či delší stopáž bývá pro filmaře břemenem – jen velký umělec dokáže vyrobit dobrý film takového rozsahu. V tomto smyslu se nám zdá být tragickou chybou, že Česká televize před nedávnem zrušila prostor pro půlhodinové dokumentární filmy. Tvůrci dokumentárních filmů nyní musejí natahovat své snímky až na celou hodinu: zdá se nám to být pro budoucnost české dokumentaristiky fatálním problémem.

3. V poslední kategorii byla naprostá špička – patřilo mezi ní přibližně patnáct filmů, které jsme vybrali do konečného výběru, ale už předtím jsme se sjednotili na těch několika filmech, které pak dostaly ceny. Kvalita všech cenami ohodnocených filmů je nesporná: na tom, že mají dostat cenu, se shodli všichni členové poroty. Intenzivní diskuse se až do poslední chvíle však v porotě vedly o to, jak tuto vlnu vynikající filmařské práce dostat do předem daných škatulek existujících cen.

Práce poroty byla velmi stimulující. Od samého počátku šlo o brainstorming. Seděli jsme v promítací síni od devíti ráno do devíti, jednou až skoro do jedenácti hodin večer. Hovořilo se živě a intenzivně o všech promítaných filmech. Režisér Dušan Trnčík si povšiml nějakého pozoruhodného rysu, ten dále rozvířil Martin Štoll, k tomu dodal svou poznámku Jan Čulík, a tak to šlo dál dokola. Jejich názory ostře inteligentními, tichými poznámkami, zpřesňovala polská filmová teoretička Barbara Kosecká.

Členové poroty se v podstatě shodovali v hodnocení většiny filmů, jejich nedostatky a kvality byly totiž naprosto zřejmé, takže nebylo o ničem moc co diskutovat. Uvažovali jsme spíše – často zcela svorně – nad tím, proč proboha má ten či onen film tak do očí bijící nedostatky, anebo čím to je, že dobrý film na nás působí takovou magickou silou. Tu a tam poukázal některý člen poroty na určitý rys právě promítaného

Obrázky z poroty

Díky třileté zkušenosti z působení v roli předsedícího v porotě Academia film vim, že dlouhodobá několikaletá denní projekce soutěžních filmů dělá s myslí zúčastněného (v mém případě spíše nezučastněného) divy. Celý průběh, alespoň v mém případě, se inkarnuje do mnohdy až bizarních typizujících obrázků a vjemů, které svojí výjimečností vystupují z neuvěřitelně kanoonické změti soutěžní filmové projekce promítané v rychlém sledu.

V letošním roce denní soutěžní projekce poroty dosáhla 13 hodin. Přirozeně s tím vzrostl i počet vykouřených cigaret a vypité kávy, posléze také piva a panáků hanácké vodky.

V porotě upoutávají emocemi nabitě projevy maďarského grófa, střídané vzápětí pokornými omluvami kolegů – porotcům. Téměř současně však dochází k dalším erupcím názorů, gróf střídá češtinu, slovenštinu a angličtinu a v týchž jazycích se opět kaje.

Jindy vidím hyperaktivního žáčka druhé třídy vyzářejícího neodolatelnou potřebu vyjádřit se ke všemu a o všem. Jeho neméně známému spolužákovi ze zadní lavice zjevně chybí jeho vitalita, a tak dochází k zvláštnímu, jemnému, ale postřehnutelnému soupeření.

Dlouhohlavý éterický ženský element je zjevně v defenzivě vůči převažujícímu mužskému hlučnému šovinismu, přesto se v diskusi kultivovaně uplatňuje.

Ve večerních hodinách křičí nejménovaný člen organizačního štábu: „Kdykoliv sem přijdu, vidím fetišky, Romy, palestinskou či židovskou svatbu! Chci vidět filmy o strojích, motorech a převodovkách!“ Tento jeho názor porota zdořila a beze slov vyslechne.

Totalitní videokazeta „Hity 1987“ slouží pracovníkům AVC UP jako zarážka proti zavírání oken. Při diskotékovém megahitu Michala Davida „Decibely lásky“ se rozvílí sličné studentské asistentky i polská intelektuální madona – porotkyně. Následuje film o záračcích Božích na východním Slovensku.

Snaha realizačního týmu vpašovat videokazetu „Hity 1987“, vyprodukovanou v témže roce výrobně hospodářskou jednotkou Supraphon Praha do soutěžní projekce, se nerealizuje.

V dopoledních hodinách nesměle přichází trojice mladíků, jejichž image nápadně připomíná děti květin z let šedesátých. Posléze se z nich vyklubou redaktori AFO-INFO. Porota oceňuje zejména kovové kroužky v různých zraku přístupných částech jejich tělesných schráněk

Méně průbojný žák ze zadní lavice svůj soubor s „hujerem“ evidentně prohrává. Ale při konzumaci piva v nedaleké Ponorce ani on nechybí.

„Ty obložený rohlíky mi už lezou ušima,“ vece s disgustem gróf ve 21.00 hodin tak sugestivně, že se sám začíná proměňovat v šunkou obohacený rohlík, zdobně doplněný rudým proučkem papírky a svěže zeleným kolečkem okurky, které mu vystupuje z levého ušního boltce. „Kurva, co to ty lídí točí za filmy!“ láteří gróf sledován plaše zděšenými zraky krakovské mado-ny. Rázem jsme v reálu, zastaví se tak i postup rohlíku z grófový Eustachovy trubice. „Ano, ano, ano, to je Ta nejmenovaná (poznámka autora) televize, tady vidíte, že ... a že... a že...“, raduje se hyperaktivní „hujer“.

Je neděle, 22. 30 hodin. Končíme. A co ještě pivo v Ponorce?

P. Urbášek

ACADEMIA FILM OLOMOUC 2001

NA CESTĚ.../ON THE ROAD... 22. – 26. 4. 2001

filmu, který si ostatní hned tak neuvědomili a nad tím se pak rozvinula diskuse.

Během festivalu se ozvaly některé hlasy, jimž se nelíbilo, že filmy, jimiž byl festival obelán, jsem průběžně hodnotil v Britských listech, a to předem, vždy v den, během něhož se hodnocené filmy promítaly pro veřejnost, aby si na ně každý mohl vytvořit vlastní názor. Chtěl bych poznamenat, že jsem se předem ptal organizátorů festivalu, zda mohou o filmech psát, a nesetkal jsem se s námitkami. Chápu, že se ozvali tvůrci některých kritizovaných filmů, kterým zřejmě vadilo, že vznikla nad nedostatky jejich filmů diskuse – ti by bývali raději, aby se mlčelo. Jenže otevřená diskuse je vždycky plodná. Méně už chápu, že se ozval proti veřejné diskusi i novinářský hlas: z definice je práce úkolem novinářů usilovat o *otevřenost*, o *přístup k informacím*: setkat se s novinářem, který naopak požaduje *utajování informací*, je pro mě přiznám se, zkušenost zcela nová.

Rád bych také upozornil, že mé recenze filmů z olomouckého festivalu, zveřejněné v Britských listech, obsahovaly množství konkrétní věcné kritiky. Proto se mi zdá trochu neférové, citovala-li Vělna Mazochová v bulletinu AFO/INFO ze dne 24. 4. 2001 z těchto kritik především subjektivní soudy, a vytvořila tak trochu dojem, že má kritika není věcná.

Není důvod, aby bylo jednání poroty na filmovém festivalu tajné: naopak je-li přístupný způsob, jímž porota dospívá k svým závěrům, stimuluje to veřejnou diskusi. (Na nedávném filmovém festivalu v Jihlavě se dokonce jednání poroty natáčelo videokamerou a bylo, pokud vím, zveřejněno.)

Na letošním olomouckém festivalu se členové poroty v hodnocení filmů téměř stoprocentně shodli. I kdyby však bývali zastávali odlišné stanovisko, přesto, argumentují, by bylo cenné, kdybych zveřejnil v zájmu diskuse své – v tom případě odlišné – názory na hodnocené filmy.

Doc. Olga Sommerová, vedoucí Katedry dokumentární tvorby FAMU, napsala v bulletinu AFO/INFO dne 26. 4. 2001, že by mi mělo být „z bezpečnostních důvodů zakázáno vyjadřovat se k práci druhých“. Doufá, že se páně Čulíkův výlet do oboru dokumentárního filmu už nikdy nebude opakovat, jinak Pánbůh s námi!“. Jinými slovy, existuje jen jediný přijatelný názor na české dokumentární filmy, a to je názor docentky Olgy Sommerové.

Tento způsob demokratické argumentace považují za pozoruhodný, zejména pro to, že autorka používá na svou obranu kruhovitěho argumentu: soudy Jana Čulíka jsou špatné, protože neodpovídají jejím vlastním názorům na českou dokumentární tvorbu, které prezentuje jako docentka FAMU při svých přednáškách. (Její text jsme zveřejnili v Britských listech pod titulem „Umlčte Čulíka, já jsem docentka“ – ta formulace, zdá se nám, shrnuje argumentaci Olgy Sommerové velmi přesně.) Olga Sommerová se přitom ocitá na velmi tenkém ledě, pokud chce prezentovat neumětelsví českých filmů, jimiž byl obelán olomoucký festival, jako „charakteristický rysy specifické české národní filmové školy“. Vyvolává to podezření, že kritizované filmy neviděla, neboť označovat jejich základní nedostatky za umělecký záměr, je směšné – to uzná každý, kdo ty filmy shlédne.

J. Čulík

Poznámka: Samozřejmě, že žádné utajování informací nepožadují; i já jsem přesvědčena o plodnosti otevřené diskuse. Má-li však mít smysl, měli by být podle mého názoru s jejím tématem obeznámeni nejen členové poroty, ale i všichni ostatní eventuální zájemci. Kdyby se J. Čulíkovi – jako novináři – podařilo v předstihu shromáždit soutěžní snímky, předem je zhlédnout a hned první festivalový den zformulovat jejich ostrou kritiku, mohla bych mu i kolegiálně blahopřát. Takto mohu jen konstatovat, že dříve, než si mohli návštěvníci festivalu vytvořit vlastní názor na kvalitu přihlášených filmů, využil svého aktuálního členství v mezinárodní porotě, aby jej obratně skloubil se svou funkcí šéfredaktora Britských listů.

V. Mazochová

Malé bilancování

Letošní, a dnes už minulý ročník Academia filmu Olomouc se podle mého názoru stal skutečně přelomovou událostí ve své historii. Zdá se, že se festival konečně zbavil své zátěže z minulosti, kterou byla jeho úzce vymezená specializace na vědecký film. Misto toho se AFO konečně stalo – to ze své zkušenosti potvrdili zejména zahraniční režiséři a hosté festivalu – prestižní přehlídkou světového dokumentu. Toto směřování festivalu je v současnosti jediné možné, chce-li se univerzita skrze něj prezentovat jako moderní a zdravě fungující instituce. Na místě je otázka, zda toto pochopí také všichni organizátoři festivalu. Jediněností Academia filmu Olomouc totiž není fakt (respektive fráze), že jej organizuje univerzita, ale festival by měl být jedinečný a přitažlivý především tím, co a jak divákovi dokáže nabídnout.

Po stránce programové dosáhl festival jisté úrovně i prestiže, nicméně zázemí festivalu a podmínky, ve kterých se připravuje, nemají snad nikde na světě obdobu a jsou značně zoufalé. Pro ilustraci: ředitel festivalu, programová ředitelka, tiskový mluvčí, ale i mnozí další, nemají k dispozici žádnou, ani malou společnou kancelář, ve které by denně vyřizovali záležitosti ohledně organizace festivalu. A tak si práci nosí na svá pracoviště, domů, do telefonních budek... Jak trapné a ponižující se pak jeví situace, když se např. v již zmíněné telefonní budce domlouváte s vysoce postaveným představitelem zahraničního konzulátu o tom, že mu slíbené informace pošlete za dvě hodiny, až se uvolní místo u počítače na vašem pracovišti. Vzhledem k těmto podmínkám je pak obdivuhodné, že letošní festival s tak obsáhlým programem, jako nikdy v minulosti, vlastně vůbec vznikl. A že to někdy bylo skutečně nad lidské síly! Zvláště když od určitých lidí celý rok neslyšíte nic jiného než: „To nejde, to nejde, to nejde...“ Ono to jde, ovšem musí se chtít.

Když jsme si povídali s režisérem Frederickem Bakerem (za svůj snímek *Stalin – rudý Bůh* získal Cenu za dokumentární film) o tom, jak on vidí malý univerzitní festival ve střední Evropě, mj. řekl: „Máte

krásné místo pro konání festivalu, máte dobré filmy, stejně dobré jako na festivalech v jiných zemích, jsou mezi vámi lidé, kteří jsou ochotni festivalem žít, ale chybí vám slušný management a detailně fungující organizace.“ To je zjevně slabá stránka ve fungování univerzity vůbec, v organizaci festivalu se toto však mnohem komplikovaněji projevuje v nevyjasněných kompetencích činností jednotlivých členů štábu. (Poznámkou: organizační štáb festivalu tvoří na jedné straně zaměstnanci Rektorátu, zejména Konferenčního servisu UP, kteří mají přípravu AFO zahrnutou do své pracovní činnosti, a na straně druhé pak ti, kteří svou práci vykonávají dobrovolně vedle své pracovní činnosti). Ředitel festivalu tak např. nemá možnost podepisovat jakékoliv smlouvy, zároveň není nadřízený, ani spolupracovník ostatních členů organizačního štábu, a v rámci této podivné „hierarchie“ může jen doufat, že spolupracovníci jím zadané úkoly splní. Jiní členové štábu (např. programová ředitelka, tiskový mluvčí, koordinátoři doprovodných akcí) vykonávají svou práci bez jakékoli (třeba pracovní!) smlouvy, tudíž nemají k Academia filmu také žádné jiné než morální závazky. Statutární změny může schvalovat pouze vědecká rada... Jsou to situace, které organizaci festivalu brzdi a staví jí do cesty mnoho překážek. Jsou to situace, které se musí vyjasnit, vyřešit.

O úspěšnosti festivalu rozhodují především diváci. Ti si letos – k naší radosti – cestu do kin našli. A to je – zejména pro mne – největší zadošticování. Zároveň je to jediný motivace, proč v započaté práci dál pokračovat.

P. Bergmannová, programová ředitelka AFO
bergmannova@hotmail.com

Poděkování

Ráda bych za všechny poděkovala studentům, kteří se podíleli na organizaci festivalu Academia film Olomouc. Zejména bych vyzdvihla kvalitní práci studentů Katedry bohemistiky a Katedry teorie a dějin dramatických umění, kteří připravovali festivalový zpravodaj AFO/INFO. Díky náležejí Alici Procházkové, Lucii Strakové, Mirce Vávrové, Michalovi Balákoví, Pavlovi Bednaříkovi, Mirkovi Grassovi, Michalovi Horňákoví, Petrovi Klároví, Jiřímu Ondrovi, Pavlovi Pečovi a Janu Ražnokovi. Víím, že to někdy bylo dost těžké.

P. Bergmannová

OČIMA NÁVŠTĚVNÍKA

Jak jsem byl na festivalu...

Rok se sešel s rokem a v Olomouci opět proběhl filmový festival Academia film Olomouc, zaměřený na filmovou dokumentaristiku. Podobně jako loni jsem měl možnost shlédnout alespoň část soutěžní i nesoutěžní produkce. A podle mého laického názoru, kdy se při troše domyšlivě sebechvaly mohu maximálně vyslovit k obsahu některých dokumentů a s určitou nadsázkou snad i k jejich provedení a umělecké úrovni, bylo opravdu z čeho vybírat. Při podrobnějším pohledu, v mém případě pohledu historika, je možno si uvědomit obrovskou sílu předváděných dokumentů, především v momentu, kdy mapují neuralgické body naší současnosti, tak jako v případě oceněného dokumentu „Udoli“ s tématem etnické války v jugoslávském Kosovu. Ovšem i některá zdanlivě méně „ožehavá“ nebo jinak zapomenutá či zkeslená témata pohledem filmařů, překvapivě získají na přitažlivosti a naléhavosti. Ať již šlo o dokument „Fotograf František Drtíkol“, irský film „Cesta ke svobodě“ a mnohé další... V tomto ohledu byl pozoruhodný irský snímek „Den pro Zinat“, a to i díky skrytému podtextu mapujícímu dnešní iránskou realitu. Hodnocení dokumentů ale s radostí přenechám porotě, jako divák mohu spíše posoudit některé další aspekty doprovázející festival.

Pochvalu zasluží nejen katalog festivalu, ale také letošní propojení s internetovou prezentací AFO, na druhé straně zamrzely některé zbytečné drobnosti, například ukončení diskuse diváků s režisérem právě promítaného snímku jedním z technických zaměstnanců Vlastivědného muzea s poukázáním na pozdní hodinu, nebo rozpor mezi některými údaji obsaženými v informačních listech festivalu a skutečností, jako bylo předčasné uzavření expozice věnované prezentaci soutěžních CD-ROM v prostorách Vlastivědného muzea.

Také si myslím, že některé čtené překlady promítaných dokumentů mohly být pečlivější a snad i překryvané filmových produkcí (a to nepočítám ne nezajímavé probíhající semináře) bylo možné větší měrou eliminovat, zde je ovšem nutno chápat reálné existující limity festivalu.

Podle mě jsou to zbytečné prohršky proti značné vysoké úrovni festivalu, který se v každém případě stal součástí kulturního povědomí nejen místních, ale i velkého množství „přespolních“ diváků, a který byl letos okoušen probíhající diskusí v doprovodném informačním bulletinu...

L. Jůn, návštěvník AFO 2001